

PRÒLEG

A vegades, en Louis somnia en l'Home en flames. Ve en plena nit, quan fins i tot els sorolls de la ciutat s'han esmorteït i han anat decaient des d'un crescendo simfònic fins a un nocturn amb sordina. En Louis ni tan sols té clar que quan l'Home en flames deixa sentir la seva presència ell estigui realment adormit, perquè li sembla que es desperta amb el so de la respiració lenta del seu company al llit, al seu costat, i amb una olor als narius que li resulta alhora coneguda i estranya: és la pudor de la carn carbonitzada que s'ha deixat podrir, dels greixos humans crepitant en una flama viva. Si és un somni, es tracta d'un somni despert, d'aquells que succeeixen en el món de tenebres que hi ha entre la consciència i l'absència.

L'Home en flames tenia un nom, però en Louis ja no pot pronunciar-lo. El nom ja no és suficient per contenir-ne la identitat; és massa limitat, massa restrictiu per expressar tot en el que s'ha convertit per a ell. Ja no hi pensa com a «Errol» o com a «senyor Rich», ni tan sols com a «senyor Errol», que és com sempre l'havia anomenat quan era viu. Ara és més que un nom, molt més.

Tot i així, havia sigut el senyor Errol: tot ell bru i musculós, amb la pell del color de la terra humida i fèrtil que l'arada acaba de remoure; la major part del temps amable i pacient, però amb alguna cosa que bullia dessota la seva natura aparentment plàcida, perquè, si l'agafaves de sorpresa, podies copsar-ho en els seus ulls abans que en desaparegués, com una bèstia rara que ha après la importància de quedar fora de l'abast de les escopetes dels caçadors, dels homes blancs vestits de blanc.

I és que els caçadors sempre eren blancs.

El foc, la ràbia contra el món i els seus costums, cremava l'Errol Rich per dins. Intentava mantenir-lo sota control perquè comprenia que, si emergia sense restriccions, hi havia el perill que en el seu

camí ho consumís tot, inclòs ell mateix. Potser era una ràbia que no resultava estranya a molts dels seus germans i germanes d'aleshores: era un negre atrapat en els ritmes i els rituals del món dels blancs, en una ciutat on ell i tots els que eren com ell tenien prohibit sortir un cop es feia fosc. En altres parts del país les coses estaven canviant, però en aquella zona, en aquella ciutat, no. El canvi hi arribaria molt més a poc a poc, a aquell lloc. Potser, en veritat, no hi arribaria mai del tot, però d'això ja se n'encarregarien uns altres, i no pas ell. A l'època en què alguna gent va començar a aixecar la veu per parlar de drets sense témer una represàlia, l'Errol Rich ja no existia, almenys no en una forma que els que l'havien conegut haguessin pogut reconèixer. La seva vida s'havia extingit feia anys i, en el moment de la seva mort, ell es va transformar. Va desaparèixer d'aquesta terra i en el seu lloc va arribar l'Home en flames, com si el seu foc interior per fi hagués trobat una via per on sorgir, amb un vermell i un groc encesos, per explotar des de dins, per devorar la seva carn i consumir la seva anterior consciència fins que el que havia sigut una part oculta en ell es va convertir en tot el que llavors era. Pot ser que d'altres li acostessin la torxa o que el ruixessin amb la benzina que el va xopar i el va encegar en els seus moments finals, mentre estava penjat d'un arbre, però l'Errol Rich ja es cremava fins i tot aleshores, fins i tot quan els demanava que li estalviessin els patiments que sabia que havien de venir. Sempre havia cremat per dins i, en aquest sentit, almenys, va derrotar els homes que li van prendre la vida.

I des de l'instant de la seva mort, l'Home en flames assetjava els somnis d'en Louis.

En Louis recorda com va passar tot: una discussió amb uns blancs. En certa mesura, era així com solien començar aquestes coses. Els blancs feien les normes, però les normes canviaven. Eren flexibles segons les circumstàncies i les necessitats i no venien determinades per les paraules escrites sobre el paper. Temps després, en Louis va reflexionar que el més curiós de tot plegat era que els homes i dones blancs que governaven la ciutat sempre van negar que fossin racistes. *No odiam la gent de color, deien, el que passa és que tots estem millor*

quan es queden al seu lloc. O bé: Són benvinguts a la ciutat durant el dia, però no ens sembla que hi hagin de passar la nit. És tant per a la nostra seguretat com per a la d'ells. Curiós. Era tan difícil aleshores com ara trobar algú que admetés que era racista. Fins i tot semblava que molts racistes s'averonyissin de la seva intolerància.

Però hi havia els que portaven aquest epítet com una insígnia honorífica, i la ciutat també en tenia la seva porció, d'aquests. Es deia que el conflicte havia començat quan un grup d'homes havien llançat un orinal ple d'orina contra el parabrisa esquerdat del vell camió de l'Errol, i ell havia respost posant-se al mateix nivell. Aquell temperament seu, aquella fúria que havia guardat envasada a dins, va explotar: va trencar la finestra del bar del Petit Tom amb un tauló de cinc per deu, que va entrar un bon tros local endins. Amb això ja en van tenir prou per anar contra ell, amb això i amb la por que els feia tot el que ell representava. Era un negre que parlava millor que la majoria de la gent blanca de la ciutat. Tenia el seu propi camió. Era capaç d'arreglar coses amb les mans –ràdios, televisors, aires condicionats, qualsevol cosa que funcionés amb corrent– i ho feia millor i més barat que ningú, de tal manera que fins i tot els que no li haurien permès de passejar-se pels carrers de la ciutat a la nit, estaven contents de deixar-lo entrar a les seves cases perquè els reparés els electrodomèstics durant el dia, encara que alguns després no se sentissin tan a gust a la sala d'estar, tot i que tampoc no eren racistes. Simplement, no els agradava tenir estranys a casa, en particular si eren de color. Si li oferien aigua perquè sadollés la set, li servien a la tassa de llauna barata que tenien reservada per a casos com aquell, la tassa que ningú altre no feia servir, la tassa que guardaven al costat dels productes de neteja i dels raspalls i que per això tenia sempre un lleuger regust químic. Corrien rumors que potser ben aviat podria contractar altres homes com ell, preparar-los i transmetre'ls els seus coneixements. I, a més a més, era un home de bon veure, un «mascle negre», tal com l'havia descrit el Petit Tom una vegada, tot i que mentre ho deia es dedicava a bressolar el rifle de caça que tenia penjat sobre la barra per deixar ben clar què implicava ser un mascle en el seu món.

És a dir, que no els calia trobar una gran excusa per actuar contra l'Errol Rich, però ell, de totes maneres, els n'havia donat una, i abans que s'acabés la setmana ja l'havien remullat de gasolina, l'havien penjat d'un arbre i li havien calat foc.

I així va ser com es va convertir en l'Home en flames.

L'Errol Rich tenia la dona en una ciutat a cent cinquanta quilòmetres al nord. Havia tingut un fill amb ella, i un cop al mes anava a veure'ls i a assegurar-se que tenien tot el que els feia falta. La dona treballava en un gran hotel. L'Errol també hi havia treballat fent tasques de manteniment, però alguna cosa va passar —aquell temperament un altre cop, deien— i havia hagut de deixar la dona i el fill i buscar feina en una altra banda. Les nits dels caps de setmana que no anava a visitar la família, se'l podia trobar bevent tranquil·lament al petit cobert que hi havia a les maresmes i que servia de bar i de centre social per a la gent de color, tolerat per la normativa municipal mentre no hi hagués problemes ni meques, o res que fos massa obvi. La mare d'en Louis a vegades hi anava amb les seves amigues, tot i que l'àvia Lucy no ho aprovés. Hi havia música i ben sovint la mare d'en Louis i l'Errol Rich ballaven junts, però els seus ritmes transmetien una tristesa i un penediment com si allò fos tot el que tenien i tot el que tindrien. Mentre que altres bevien alcohol barat de garrafa, o «suc dels tics», com l'àvia Lucy l'anomenava encara, la mare d'en Louis xarrupava una soda i l'Errol prenia cervesa. Només se'n bevia una o dues, però. Mai no havia sigut massa aficionat al beure, solia dir, i no li agradava notar-ne l'olor en els altres ja de bon matí, sobretot si es tractava d'un treballador, encara que tampoc no es dedicava a controlar els plaers dels altres, no senyor.

Les càlides nits d'estiu, quan l'aire anava ple del brunzit de les llagostes, i els mosquits, atrets per la barreja embriagadora de suor i sucre, s'atipaven sobre els homes i les dones que hi havia al club, i la música era prou forta per fer saltar la pols del sostre, i la gent estava distreta amb el soroll, l'aroma i el moviment, l'Errol Rich i la mare d'en Louis feien el seu ball lent, sense prestar atenció als ritmes que els envoltaven, amatents només al batec dels seus cors i prou, amb els cossos tan a prop l'un de l'altre que, al cap d'una estona, els batecs

ressonaven a l'uníson i eren com un de sol, amb els dits entrelaçats i els palmells humits movent-se un sobre l'altre.

A vegades, amb això ja en tenien prou; i altres vegades, no.

Sempre que es trobaven, el senyor Errol donava a en Louis una moneda de vint-i-cinc centaus i li deia que s'havia fet molt gran, que tenia molt bon aspecte, que la seva mare devia estar molt orgullosa d'ell.

I en Louis pensava, encara que no hauria sabut dir per què, que el mateix senyor Errol també se'n sentia, orgullós d'ell.

La nit que l'Errol Rich va morir, l'àvia Lucy, la matriarca de la casa on en Louis va créixer, envoltat de dones, va servir bourbon a la mare i li va donar una dosi de morfina per fer-la dormir. Des que havia sabut el que havia passat entre l'Errol i el Petit Tom, la mare d'en Louis s'havia passat tota la setmana plorant. Després en Louis va saber que aquell mateix dia se n'havia anat a veure'l a casa seva a l'hora de dinar, acompanyada de la seva germana, i que li havia suplicat que marxés; però ell no estava disposat a fugir, no pas una altra vegada. L'Errol li va dir que tot sortiria bé. Que havia anat a veure el Petit Tom i s'havia disculpat pel que havia fet. Li havia pagat més de quaranta dòlars que amb prou feines podia permetre's per cobrir els danys, i el Petit Tom els havia acceptat remugant i li havia dit que el passat era passat i que li disculpava aquell rampell de mal geni. A l'Errol li havia recat pagar tots aquells diners, però volia quedar-se on era, viure i treballar amb la gent que li agradava i que respectava. I que estimava. Això és el que va dir a la mare d'en Louis, i això és el que la tieta va explicar al noi molts anys després. Li va descriure com l'Errol i la seva mare s'havien agafat les mans mentre parlaven i com ella havia sortit a respirar aire a fora per donar-los una mica d'intimitat.

Quan per fi la mare d'en Louis va sortir de la barraca de l'Errol, tenia la cara tota pàl·lida i els llavis li tremolaven. Sabia el que s'acostava i ell també, amb independència del que el Petit Tom digués. Se'n va tornar a casa i va plorar tant que es va quedar sense respiració i va perdre el coneixement a la taula de la cuina; llavors va ser quan l'àvia Lucy va optar per donar-li alguna cosa per alleujar-li el

sofriment, i per això la mare d'en Louis dormia mentre l'home que estimava es cremava.

Aquella nit, el cobert estava tancat i els negres que treballaven a la ciutat es van afanyar a marxar abans que caigués la nit. Es van quedar a les cases i a les barraques, ben a prop de les seves famílies, i ningú no parlava. Les mares seien i vetllaven el son de les seves criatures, o agafaven la mà dels seus homes sobre les taules nues, o seien al costat de xemeneies buides i d'estufes fredes. Tots havien pressentit el que s'acostava, com la xafogor d'abans de la tempesta, i havien fugit, enutjats i avergonyits de la seva impotència per intervenir-hi.

I així es van esperar a sentir la notícia que l'Errol Rich havia abandonat aquest món.

En Louis recorda que la nit que va morir l'Errol Rich es va despertar amb el so dels passos d'una dona al davant de la cofurna on dormia. Recorda haver baixat del llit, notar els taulons càlids sota els peus descalços i caminar fins a la porta oberta de la caseta. Veu la seva àvia al porxo, que mira fixament cap a la foscor. La crida, però ella no li respon. Sona una música, la veu de la Bessie Smith. L'àvia adorava la Bessie Smith.

L'àvia Lucy, amb un xal que li cobreix les espatlles per damunt de la camisa de dormir, baixa a l'era amb els peus descalços. En Louis la segueix. Ara no tot és fosc. Hi ha llum al bosc, un lent incendi. Té la forma d'un home, un home que es retorça de dolor mentre les flames el consumeixen. Camina pel bosc, i el seu solc torna negres les fulles. En Louis sent l'olor de la gasolina i de la carn socarrada, veu la pell carbonitzant-se, sent els xiulets i els espetecs dels greixos corporals. L'àvia allarga una mà enrere, sense apartar en cap moment els ulls de l'Home en flames, i en Louis posa el seu palmell contra el d'ella, dits amb dits, i quan ella estreny la mà sobre la seva, la por desapareix i només sent una gran pena pel que ha de suportar aquell home. No sent ràbia. Això vindrà més endavant. Ara només hi ha una tristesa inconsolable que cau sobre seu com una obscura capa. L'àvia mormola alguna cosa i es posa a plorar. En

Louis també plora, i plegats ofeguen les flames, fins i tot mentre la boca de l'Home en flames forma paraules que en Louis gairebé no pot ni sentir, mentre el foc s'apaga i la imatge s'esvaeix, fins que tot el que en queda és l'olor i una imatge gravada a la retina d'en Louis com la llum d'un flaix fotogràfic.

I ara, mentre està estirat en un llit molt lluny d'on va créixer, i la persona que estima dorm sorollosament al seu costat, sent l'olor de la gasolina i de la carn rostida i torna a veure com els llavis de l'Home en flames es mouen, i pensa que entén una mica el que va dir aquella nit de fa tants anys.

Ho sento. Diques-li que ho sento.

Es perd la major part del que ve a continuació, engolida pel foc. Només se'n destaquen dues paraules, i en Louis no té clar ni tan sols ara que les interpreti bé, si el moviment d'aquell forat sense llavis realment correspon al que pensa que va pronunciar o bé al que ell voldria creure.

Fill.

Fill meu.

L'Errol Rich tenia el foc a dintre, i en el moment de la seva mort part d'aquest foc es va transferir al noi. Ara crema a dintre seu, però, mentre que l'Errol Rich va aconseguir trobar la manera de negarlo, de temperar-ne les flames fins que, al final, potser de manera inevitable, el foc es va revoltar i el va destruir, en Louis l'ha abraçat. En Louis l'alimenta, i el foc, al seu torn, l'alimenta a ell; però és un equilibri delicat, el que manté. Necessita atiar el foc si no vol que el consumeixi, i els homes que mata són els sacrificis que li ofereix. El foc de l'Errol Rich era d'un roig encès i abrasador, però les flames a l'interior d'en Louis són blanques i fredes.

Fill.

Fill meu.

A la nit, en Louis somnia en l'Home en flames.

I, en alguna banda, l'Home en flames somnia en ell.